

Колку ја познаваме природата за да направиме прецизни проценки за планирање на одржливиот развој на нашата цивилизација?

Во 1987 година, во Оракл, Аризона, започната е изградбата на „Биосфера2“, дотогаш најголемиот покриен објект на планетата. Целта на истоимениот проект била да претставува мини реплика на затворен екосистем каков што е животот на Земјата, односно оригиналната Биосфера. Во проектот биле вклучени врвни научни имиња од целиот свет, а за негова реализација потрошени се преку 200 милиони долари. Објектот во себе вклучува: 850 м² „океан“ со корален гребен, 450 м² мочуришта, 1900 м² савана, 1400 м² пустина, 2500 м² агрикултурен систем и човечки живеалишта со подземен технички простор. Изградбата на објектот завршила во 1991 година, кога во него влегле 8 „бионаути“. Со проектот требало да се докаже дека ние, како цивилизација, имаме доволно познавања и капацитети да изградиме затворен екосистем кој ќе го поддржува животот и ќе се самоодржува во бесконечен временски период.

Работите тргнале различно од предвиденото речиси од самиот почеток, а со текот на времето се повеќе се комплицирале. Растенијата не растеле според планот: хранливите растенија почнале да закржлавуваат, а коровот да станува доминантен. Кај инсектите одело, исто така, се наопаку: штетниците ја превземале територијата, а оние неопходните за опрашување и одржување на растенијата почнале да исчезнуваат. По неколку месеци нивото на кислород почнало да опаѓа.

Иако почнал со намера да ја докаже нашата супериорност, проектот всушност докажал дека **природата е многу покомплексен и поkomplициран систем отколку што претпоставуваме и како цивилизација сеуште не располагаме со доволно капацитети да изградиме затворен екосистем. Поради сето ова, би било доста несериозно и глупаво од наша страна да го загрозуваме единствениот затворен екосистем кој милиони години функционира совршено – „оригиналната“ Биосфера.**

Регуларна економија

Економијата на која се заснова целокупниот развој на нашата денешна цивилизација, почнувајќи од Првата индустриска револуција во 19 век, тргнува од претпоставката **Природата ја има во изобилие – луѓето се сиромашни.**

Аналогно на оваа претпоставка, регуларното производство, кое сеуште доминира во светот е тн **од колевка – па до гроба** производство. Во превод: секојдневно земаме ресурси од природата, ги користиме за изработка на производите кои ни требаат, ги употребуваме тие производи и по одредено време ги фрламе како отпад.

Ваквото производство, дополнително поттикнато со економскиот пораст по Втората светска војна во 20 век доведе до намалување на основните природни ресурси, енормно загадување и намалување на биодиверзитетот до точка на исчезнување на многу видови и климатски промени кои веќе почнаа да го менуваат светот.

Регуларната економија и регуларното производство се закануваат планетата која сеушта изобилува со ресурси и на која животот се развива во милиони различни форми – да ја претворат во пустош (колевката во гробишта).

Каков ќе биде ефектот врз Земјата и животот на сите живи форми, доколку продолжиме по истиот пат многу лесно може да се предвиди. Доволно е само да се аплицираат потрошувачките навики на западниот свет во Кина. На пример доколку кинезите почнат да трошат исто онолку хартија колку и американците – отидоа сите шуми во светот!

Анализите и извештаите на осигурителните компании се добар „лакмус“ за вистинската цена на нашиот економски развој. Според анализите на Муних Ре, една од најголемите светски осигурителни компании, во 90те години од 20 век имало 3 пати повеќе природни катастрофи, кои може да се поврзат со промените во животната средина извршени од луѓето, отколку во 60те години од истиот век. Глобалните економски загуби биле 8 пати поголеми, а загубите на осигурителните компании 15 пати поголеми.

Во 21 век сумите се далеку подраматични.

Заклучокот е дека ваквиот начин на економско размислување и дејствување неминовно ќе го донесе светот до општ банкрот и тоа во не толку далечна иднина.

Остин Дал, пензиониран потпретседател на Ессо за Норвешка и Северното море вели: **„Социјализмот пропадна бидејќи не им дозволи на цените да ја кажат економската вистина. Капитализмот ќе пропадне бидејќи не им дозволува на цените да ја кажат еколошката вистина.“**

Кога купуваме бензин, на пример, во неговата цена е вклучено неговото производство, транспорт, одржување на производствените капацитети итн, но не се вклучени трошоците кои државите ги плаќаат за лекување на болестите кои се појавиле и развиле како резултат на испуштањето на издувни гасови од транспортот (астма и многу други алергии) нити последиците врз земјоделието од климатските промени кои истиот ги предизвикал, итн.

Одржлива економија

Појавата на концептот на одржлива економија се споредува со Коперниковото откритие дека Земјата се врти околу сонцето, а не обратно.

Одржливата економија ја препознава својата зависност од природните ресурси и состојбата на животната средина и трга од реалната состојба, а тоа е

Природата станува сиромашна – а луѓето ги има во изобилие.

Производството кое ја следи логиката на одржливата економија својот концепт го црпи од природата, единствениот систем кој досега докажано обезбедува одржлив развој. Во природата се е меѓусебно поврзано и деликатно избалансирано, а секоја промена предизвикува серија на нови промени. Во природата не постои неповратно трошење или отпад. Природата функционира во кругови – она што е отпад за едни е храна за други. Концептот на одржливата економија е основа за Втората индустриска револуција, која, според многу експерти се случува во моментов.

Новата „игра“ има нови правила и секој кој сака да влезе во неа мора да ги запознае и да ги примени.

Дел од новите правила се:

кружен ток на материјалите, нови видови на материјали, нови индустриски линии за расклопување, систем за собирање на постпотрошувачкиот отпад, нови спецификации за материјалите и енергијата искористени во процесот на производство и самите продукти, итн.

Во услови на глобализација, во која државите се меѓусебно зависни и поврзани на повеќе нивоа: дизајнот најчесто доаѓа од развиените земји, производството во голема мера се случува во земјите во развој, а крајните производи се повторно главно наменети за пазарите на развиените – играта станува се покомплицирана.

Ваквата ситуација има два можни исходи: едниот е да ја зголеми уште повеќе разликата меѓу развиениот и неразвиениот свет и да направи непремостив јаз меѓу нив, а другиот е неразвиените и земјите во развој да ги применат новите правила и драстично да го забрзаат својот развој.

Почетокот на новата индустрија е голема можност токму за земјите во развој. Оние кои се добро информирани и навремено инвестираат во своето иноваторство и дизајн се идните „големи играчи“. Не случајно, речиси сите големи светски компании се приклучија на трендот.

Во голем дел, промените, или ре-дизајнирањето, како што тие го нарекуваат, ги водат американскиот архитект Вилијам МекДона и германскиот хемичар Мајкл Браунгарт. Нивниот револуционерен концепт наречен „од колевка до колевка“ полека го ре-дизајнира светот во кој живееме и поставува сосема нови стандарди. Дури и Обединетите Нации го земаа како урнек по кој ќе се ре-конструира целокупната текстилна индустрија во Индија.

* Во предавањето беа искористени материјали и примери од „Еко- економија“ од Лестер Р. Браун, основоположник на Earth Policy